

آشنایی با موازین و تعاریف سرقت علمی و ادبی

Plagiarism

تعریف سرقت علمی

استفاده از لغات یا ایده دیگران به عنوان ایده خود. این امر ممکن است به دلیل جهل یا عدم اطلاع

راه صحیح تشکر از دیگران یا منبع دادن به آنها باشد. همچنین ممکن است به طور عمد و به قصد

فریب دیگران انجام شود.

-
- استفاده از تولیدات و نوآوری های علمی دیگران بدون ذکر منبع و اجازه از آنها
 - ارائه دادن ایده یا یافته دیگری، به عنوان یک مورد جدید و اولیه
 - بکاربردن بدون اجازه یا تقلبی افکار یا بیان دیگران و ارائه آنها به عنوان یافته اصلی خود.
 - دزدیدن و به حيله ارائه دادن ایده و نوشته های دیگران، به نام خود.

تاریخچه سرقت ادبی

واژه plagiarism یا دزدی علمی برای اولین بار در قرن اول میلادی توسط شاعر رومی به نام "مارتیال" برای ربودن شعرهایش توسط شاعر دیگری به کار رفت. این واژه در سال ۱۶۰۱ توسط بن جانسون به معنی کسی که متهم به دزدی ادبی است توصیف شد و واژه دستبرد یا دزدی علمی در حوالی سال ۱۶۲۰ از آن مشتق شد

مصادیق سرقت علمی

تعویض نام و آدرس مقاله، پایان نامه یا رساله ای که قبلاً توسط محقق(ین) دیگری در همان کشور یا کشور دیگری انجام و منتشر شده است با نام و آدرس جدید و چاپ یا ارائه در یک مجله یا مرکز دیگر. این کار مصداق بارز سرقت علمی از نوع عمد است.

- The Potluck paper "مقاله معجون"

استفاده از داده ها، متون و یافته های چند مقاله و تلفیق آن ها در یکدیگر به منظور تولید یک مقاله نو.

• *"The labor of laziness"* یا تنبل کاری

مقاله نویس یا به عبارت بهتر، مقاله ساز، متن را نیز به نحوی تغییر می دهد که تشخیص تقلبی

بودن آن به سادگی امکان پذیر نیست، فرد به جای انجام کار اصلی، وقت خود را صرف سوء

استفاده از داده های دیگران می کند.

- “The poor disguise” استتار جزئی

مقاله ساز، با حفظ محتویات مقاله اصلی، ظاهر مقاله، مثل شکل جداول یا نحوه رسم نمودارها را تغییر می دهد. یا مثلاً جداول ارائه شده در مقاله اصلی را به نمودار تبدیل می کند، کلید واژه ها را تغییر می دهد، خلاصه را عوض می کند و غیره.

• «*Style plagiarism*»

به موردی گفته می شود که در آن جمله به جمله یا پاراگراف به پاراگراف یک مقاله، از یک متن دیگر اقتباس می شود. این مورد بیشتر به دلیل عدم تسلط به زبان دوم پیش می آید. برخی دانشجویان و محققین ، داده های خود را در الگوهای چاپ شده قبلی قرار می دهند و چون با زبان دوم آشنائی کافی ندارند به زعم خود از قالب نگارشی و جملات نویسندگان دیگر، به طور کامل یا حتی جزئی، استفاده می کنند.

Self plagiarism سرقت علمی از خود

انتشار یک مقاله (به طور کامل یا حتی بخشی از اطلاعات، داده ها و یافته ها) در چند نشریه به طور هم زمان یا با فاصله زمانی.

• Copy & paste plagiarism سرقت علمی کپی و درج

استفاده از عین جملات یا عبارات دیگران بدون ذکر منبع و گذاشتن گیومه.

- Word Switch Plagiarism سرقت علمی با تغییر چند کلمه

تغییر چند کلمه در یک جمله نیزنمی تواند این جرم را تقلیل دهد و به آن یا سرقت علمی با تغییر چند کلمه گفته می شود

• Metaphor plagiarism سرقت علمی استعاره

این نوع به حالتی اطلاق می شود که از کنایه، تشبیه یا استعاره دیگران برای روشن کردن یک ایده استفاده می شود.

در شرایطی که چاره ای جز بکارگیری این استعاره ها نیست، باید از نویسنده اصلی کسب اجازه نمود.

- Idea plagiarism سرقت علمی ایده

به وضعیتی اطلاق می شود که در آن یک شخص، ایده، یا پیشنهاد خلاقانه دیگری برای رفع یک معضل را، به نام خود مطرح می کند.

- استفاده از جداول یا نمودارهای دیگران در مقاله خود، بدون کسب اجازه یا ارائه منبع

بعضی از مجلات اجازه استفاده حتی یکی از جداول، نمودارها، تصاویر و غیره را بدون کسب مجوز، حتی در

مقالات مروری نمی دهند. در حالی که بعضی دیگر ممکن است به صرف ارائه منبع، این عمل را مجاز دانسته باشند. بنابراین قبل از اقدام به استفاده از این چنین مواردی، حتما باید دستورالعمل های مجله

اولیه را به طور دقیق مطالعه نمود تا عمل بعدی مصداق سرقت علمی نباشد.

- ترجمه کتب و مقالات بدون اجازه مولف اولیه.

این عمل نیز در مواردی که مولف یا انتشاراتی، هرگونه ترجمه اثر و چاپ آن را به طور کامل یا حتی محدود به چند فصل، یا بخش غیرمجاز بداند، جرم محسوب می شود.

معرفی پایگاه های شناسایی سرقت علمی

معرفی چند پایگاه بررسی سرقف علمی فارسی

- سامانه همانندجو

- <https://tik.irandoc.ac.ir/>

«همانندجو» با جست‌وجوی خودکار در متن کامل پایان‌نامه‌ها و رساله‌های موجود در ایرانداک، نوشته‌های همانند را بازیابی و اندازه‌ی همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می‌دهد.

- سامانه مشابه یاب متون سمیم نور

- <http://www.samimnoor.ir>

سامانه مشابه یاب متون (سمیم نور) پایگاهی است که می تواند مقالات ارائه شده از جانب کاربران را با حجم انبوه اطلاعات خود مطابقت دهد و عبارات مشابه را بازایی و مقایسه نماید. این سامانه، در راستای «مجموعه پروژه های مبتنی بر داده کاوی علوم اسلامی» در مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی در حال انجام است.

معرفي چند پایگاه بررسی سرقت علمي لاتين

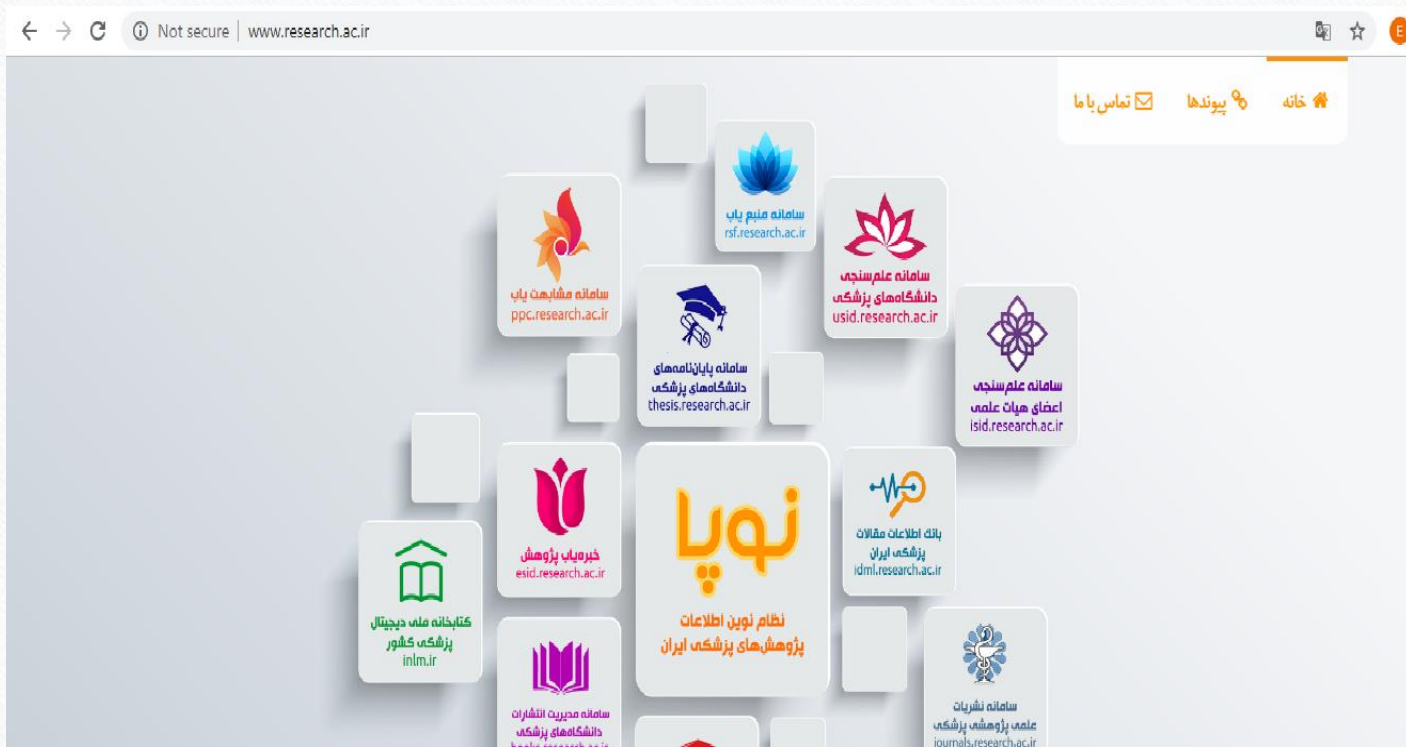
- پایگاه اینترنتی Turnitin
- پایگاه اینترنتی Eve ۲
- پایگاه اینترنتی Safeassign

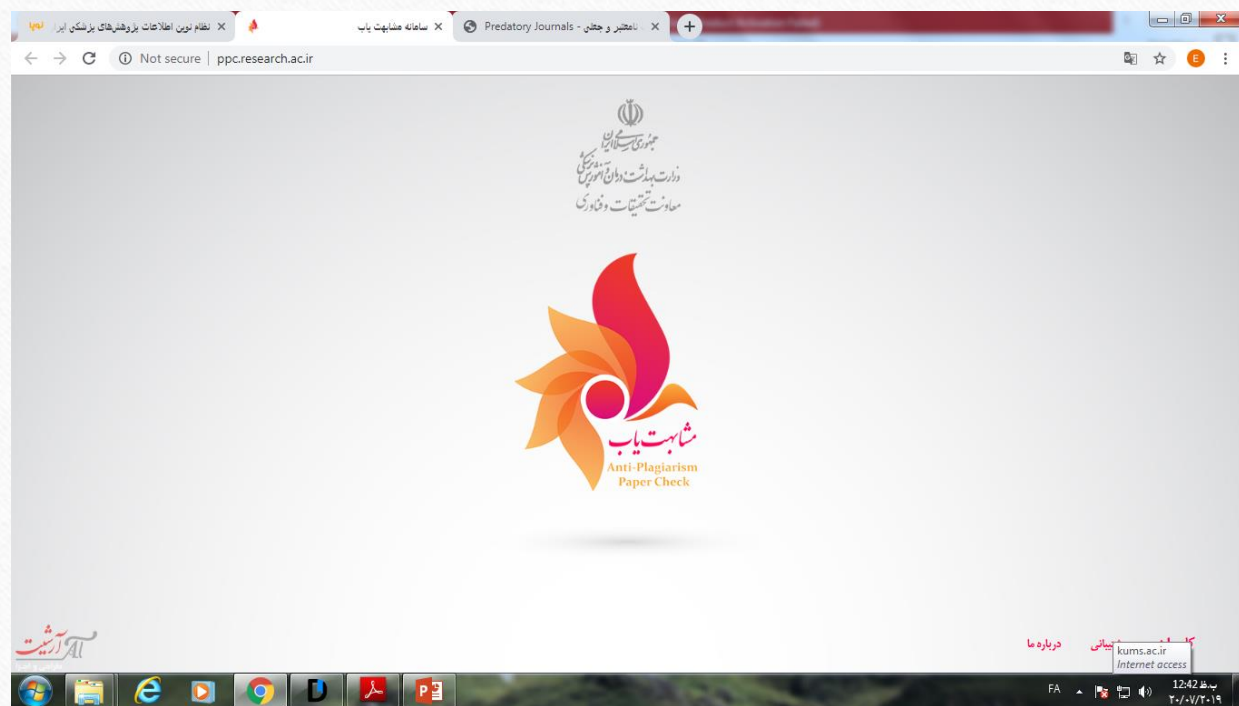
- پایگاه اینترنتی scan my essay

- پایگاه اینترنتی Copyscape

- پایگاه اینترنتی Ithenticate

<http://ui.ac.ir/ShowPage.aspx?page=form&order=show&lang=1&sub=17> •
[&PageId=12416&codeV=1&tempname=Research](http://ui.ac.ir/ShowPage.aspx?page=form&order=show&lang=1&sub=17&PageId=12416&codeV=1&tempname=Research)

راهکارهای مبارزه با رواج فرهنگ سرقت علمی چیست؟

- آگاهی دادن:

نمی توان به دانشجویان و محققین آموزش های لازم را نداد و انتظار تخلف را از سوی آنها نداشت. بنابراین پیشنهاد می شود همانند دانشگاههای معتبر دنیا، برای تمام دانشجویان، بخصوص دانشجویان تحصیلات تکمیلی به محض ورود به مرکز، دوره ها یا کارگاههای مقاله نویسی و سرقت علمی اجباری ارائه گردد.

- پرهیز از متهم کردن بی دلیل

موارد مشکوک باید توسط یه تیم متخصص ارزیابی شود ودلیل وقوع سرقت علمی بررسی شود وبعد از اخذ توضیحات از فرد حکم نهایی صادر شود، گاهی ممکن است محقق اطلاع نداشته که این کار مصداق تخلف است .

- حذف فشارهای کاذب بر روی دانشجویان و اساتید از برای ارائه مقاله یا اتمام

طرح در یک زمان خاص:

هنگام وضع قوانین، تمامی پارامترها را مد نظر داشته و موارد استثنایی را در ضوابط قوانین بگنجانند

- عدم تسلط به زبان خارجی یکی دیگر از عوامل اصلی بروز این جرم است.

- عطف به ما سبق نکردن قوانین.

گاهی یک قانون سخت گیرانه بر اساس وضعیت و توانایی های فعلی نوشته می شود، به طور طبیعی اجرای آن برای سال ها قبل یا حتی ماه های قبل معقول به نظر نمی رسد و از عواملی است که افراد را به طرف خطا سوق می دهد.

- استفاده و بکارگیری از اساتید مجرب در تخصص های مورد نیاز.

- آگاهی دادن به عواقب وقوع این جرم و وضع قوانین لازم برای برخورد با مجرم توسط هیئت های قضائی متخصص دراین رابطه.

سخن‌د آخر

سرقت علمی پدیده‌ای است که در سالهای اخیر در ایران مطرح شده است. هرچند که در دنیا سابقه بیشتری دارد. علت این امر نیز نو بودن رواج تحقیقات و مقاله‌نویسی در ایران نسبت به کشورهای پیشرفته علمی است. یکی از علل وقوع سرقت علمی، عدم اطلاع مجرمین نسبت به موارد و مصادیق سرقت علمی است. عدم تسلط به زبان دوم، فشارها برای انتشار دستاوردها و غیره نیز از عوامل دیگر وقوع این جرم هستند.

به نظر می‌رسد واقع‌نگری و تصویب قوانین مناسب، زمینه‌های ارتکاب سرقت علمی و ادبی را از بین ببرند و انگیزه‌های ارتکاب این جرم کاهش یابد. چرا که فرهنگ سازی بهترین راه ممانعت از وقوع جرم است، دانشگاه‌ها نیز باید با اقدامات حقوقی به مقابله با موسساتی که به طراحی و تحریر پایان‌نامه و مقالات علمی می‌پردازند و آن‌ها را از حیث درج اسامی اعضای هیئت علمی و خدشه دار نمودن اعتبار دانشگاه، تحت پیگرد قرار دهند. در کنار این اقدامات، بروزرسانی و تکمیل پایگاه‌های جامع علمی که حفاظت از حقوق مالکیت فکری را برای دانشجویان فراهم می‌آورد می‌تواند راهکار مناسبی در برابر اقدامات این موسسات به‌شمار آید.

خسته نباشید
